

Löytyykö Paras?

Palstalla seurataan kunta- ja palvelurakennemuutosten etenemistä eri puolilla Suomea.

Jari Mäki-Runsas

Oulun sosiaali- ja terveystoimen johtaja

Kuva: Erja Saarinen

Laki kunta- ja palvelurakennemuutuksesta velvoittaa Oulua laatimaan yhdessä Hailuodon, Haukiputaan, Kempeleen, Kiimingin, Limingan, Lumijoen, Muhoksen, Oulunsalon, Tyrnävän ja Ylikiimingin kanssa suunnitelman siitä, miten palvelujen käyttöä parannetaan yli kuntarajojen. Missä vaiheessa suunnitelman teossa ollaan?

Oulun johto aloitti viime vuoden lopulla neuvottelut yhteistyöstä Oulun seutukunnan kuntien kanssa. Oulu painottaa, että suunnittelussa pitää katsoa riittävän kauas tulevaisuuteen – ratkaisuja ei kannata tehdä

vain muutamaksi vuodeksi. Kuntien yhteinen pitkän aikavälin strategia työ on tärkeää.

Kunta- ja palvelurakennetta on järkevää rakentaa ihmisten normaaliille työssäkäynti- ja asiointialueelle heidän tarpeistaan käsin. Kymmenen kunnan alueella on 210 000 asukasta.

Nyt näyttää mahdollisesti siltä, että ainakin Hailuoto, Haukipudas, Liminka, Lumijoki ja Kiiminki haluavat tosissaan neuvotella Oulun kanssa sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen muodostamisesta.

Yhteistyön ulkopuolelle näyttäisivät jäävän Kempele, Tyrnävä ja mahdollisesti Muhos. Kempele ja Tyrnävä neuvottelevat kahden kunnan yhteistoiminta-alueesta. Muhos neuvottelee ensisijaisesti edellä mainittujen kanssa ja toissijaisesti Oulun kanssa.

Ylikiiminki yhdistyy Ouluun vuoden 2009 alusta. Myös Haukiputaa selvittää kuntaliitosta yhteistoiminta-alueen lisäksi.

Oulunsalolla on sairaanhoitopiirin kanssa sopimus sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä ja siksi se jää yhteistoiminta-alueen ulkopuolelle.

Oulu haluaa olla veturi koko Pohjois-Suomen kehitykselle ja toivoo, että kunnat todella yhdistäisivät voimiaan ja hakisivat yhteistä kilpailukykyä suhteessa muuhun Suomeen, Eurooppaan ja maailmaan.

Jos syvää yhteistyötä ei nyt synny, asiaan palataneen muutaman vuoden päästä. Paras-hanke tuli kunnille vähän äkkiseltään. Aiemmin on tehty yhteistyötä pienehköissä asioissa. Nyt lainsäädäntö ohjaa siihen, että 60 prosenttia kunnan menoista vievän sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvelvoitus pitäisi luovuttaa kunnan ulkopuolelle. Monista tämä tuntuu jo uhkaavan kunnan itsenäisyyttä ja he kysyvät, mitä hyötyä tästä on ja mikä rooli kunnalle sitten jääkään.

Millaista kuntien yhteistyö on ollut?

Täällä on seudun sosiaali- ja terveysjohtajista ja johtavista lääkäreistä nimetty sosiaali- ja terveystoimen seudullinen johtoryhmä. Seutyhteistyötä tehtiin ai-

emmin pienemmissä asioissa, lähinnä erityiskysymyksissä. Pari vuotta kunnilla on ollut sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama Titus-hanke, jossa on keskitytty sosiaali- ja terveystoimen kokonaisuuteen. Yhteistyö on mennyt hyvin eteenpäin.

Miten sosiaalipalvelut järjestettäisiin?

Yksi vaihtoehto on, että sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella palveluiden järjestämisvelvoitus annettaisiin isäntäkunnalle. Oulu korostaa, että suunnitelmat koskevat koko sosiaali- ja terveydenhuoltoa – emme halua pilkkoa niitä tai saattaa niitä erilleen toisistaan.

Palvelutuotanto organisoitaisiin tilaaja-tuottajamallin mukaan esimerkiksi Oulun kaupunkiin tai kuntien omistamalle liikelaitokselle. Strategioita ja palveluiden tuotantotapaa pohditaan kuntakumppaneiden kanssa.

Huolestuttaako sosiaalihuollon tulevaisuus?

On vaarana, että sosiaaliala pirstaloituu. Asiakas on kokonaisuus – hänen asiansa pitää tulla kokonaisuutena hoidettua. Työ- ja toimintaprosesseja pitää kehittää enemmän asiakkaan näkökulmasta.

Ei pidä lietsoa sosiaali- ja terveyspuolen vastakkainasettelua vaan on keskityttävä antamaan asiakkaalle sitä tukea, jota hän tarvitsee eri elämäntilanteissa. Tämä ei ole pelkästään sosiaali- ja terveystoimen asia vaan laajemminkin kunnan ja kuntalaisten asia. Hyvinvointi, sosiaalisuus ja identiteetti eivät ensisijaisesti rakennu sosiaali- ja terveyspalveluista vaan niiden rakentuminen on huomattavasti laajempi kysymys, johon vaikuttavat muun muassa asuminen, sosiaaliset kontaktit, liikunta ja kulttuuri. On iso haaste järjestää yhteistyö muiden kunnan sektoreiden kanssa, jos sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään yhteistoiminta-alueella ja esimerkiksi maankäyttö, liikunta- ja sivistyspalvelut jäävät kuntien vastuulle. Ne ovat tärkeitä hyvinvoinnin ja sen perustan rakentajia.

Erja Saarinen